

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput I. (a) Cœlestinus III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

impetitione dicti C. sententialiter duximus absolvendam, perpetuum illi super hoc silentium (d) imponentes.

NOTÆ.

1. (a) **P**landa.] Forſan legendum eſt, de Ploda, quod eſt ditiffimum cœnobium in Italia, juxta lacum Larij, ut refert Paulus Jovius in *deſcriptione ipſius lacus*.
2. (b) **I**racundia.] Sed non extra mentem, aut judicio alienatus; quo caſu etiam votum tempore iracundiæ factum valet. Suarez de *reli-*

gione tom. 2. lib. 1. de voto, capite 9.

(c) **C**onditione.] Quæ ſi expreſſa eſſet, redderet actum conditionalem, ita ut ea deficiente, nullus eſſet, juxta tradita à Baſilio *lib. 3. de matrim. cap. 1.*

(d) **I**mponentes.] Cùm maritus conſenuit, caſtitatemque ſolemniter promiſerit, & obſequiis hospitalis ſe devoverit, juxta ſuprà tradita *in cap. 1.*

CAPUT FINALE.

(a) Idem.

Mulier, quæ in fide remanſit, poteſt nolente viro, qui ab infidelitate revertitur, propter quam ab eo fuerat judicio Eccleſiæ ſeparata, ad religionem liberè convolare.

NOTÆ.

1. (a) **I**dem.] Gregorius IX. videlicet, qui præſentem conſtitutionem edidit motu proprio, abſque ulla relatione, ſeu conſultatione, cùm

nulla Decretalis extaret in hoc titulo, quæ caſum adulterii ſpiritualis comprehenderet, in quo idem dicendum eſſe, ac de adulterio carnali, jam ſuprà notavimus *in cap. 3. De divortio* ob hæreſim infra agemus *in cap. quanto, de divortio*.

TITULUS XXXIII.

De Conversione Infidelium.

CAPUT I.

(a) Cœleſtinus III.

AUDABILEM, &c. *Et infra:* Cæterum, quod interrogasti de Sarracenis, qui dum in captivitate essent quarundam Christianarum, viros earum (b) insidiis, & machinationibus occiderunt, utrum quia postea per ipsas ad fidem christianam conversi sunt, easdem de jure accipere possint in uxores, vel si duxerint, ipsum conjugium teneat. Hic Triburiensis (c) Concilii regulam contenti sumus, afferentis, quod si in mortem ipsorum virorum malitiosè fuerint machinata, licet earum studio ad ecclesiasticam fidem accesserint; tamen nec eis adhærere debent, nec sunt, si adhærerint, tolerandi: non enim hinc dispensatio sine periculo posset admitti, cùm tale damnum tali lucro Ecclesia compensare non velit. Ad hæc Sarraceni quidam, qui in bello sunt, Christianos intertrecisse notati; & christiani similiter Sarracenos, postea verò Sarraceni ad catholicam fidem à Gentilitatis errore conversi, uxores eorum, quos certamine bellico neci traderant, sibi matrimonialiter copularunt, id ipsum & Christiani de Sarracenis mulieribus conversis ad fidem fecisse noscuntur; quæ tamen postquam priorum virorum morte compererunt veritatem, divortium instanter exposcunt. Respondemus quoque in his, quod cùm nec Sarraceni, nec christiani mortem alterutrorum procurasse noscantur, matrimonium hujusmodi inter prædictas personas licitè contrahi potest, & taliter copulati, cujuscunque sexus existant, divortium post mortem conjugum postulare non possunt. Idem (d) si quidem juris erit in sequenti casu, quem proponere

ponere studuisti, cum S. Christiano viro propter odium uxoris Christum negante, & sibi copulante paganam, & ex ea filios procreante, Christiana in opprobrium Jesu Christi relicta est; tamen assensu Archidiaconi sui ad secundas nuptias convolavit, & filios suscepit ex ipsis: non enim videtur nobis, quod si prior maritus redeat ad unitatem ecclesiasticam, eadem à secundo debeat recedere, & resignari priori; maxime cum ab eo visa fuerit Ecclesie judicio discessisse; & teste Gregorio, contumelia Creatoris solvat jus matrimonii circa eum, qui relinquitur odio fidei christianæ. Quod autem mulier possit primo viro, qui ad fidem reversus est, nolente, ad vitam monasticam remeare; vel utrum ille reversus ad eam, quam ritu Gentili sibi conjunxit, & quæ propter eum ad fidem nostram cum liberis suis est conversa, mortuâ primâ possit habere uxorem; & an filii ante conversionem geniti, obtentu nuptiarum, quæ post conversionem ritu ecclesiastico celebratæ fuerunt; & similiter si filii illius, quæ de licentia Archidiaconi sui marito priore vivente, sed factò infideli, nupsit viro catholico, legitimi sint habendi, tam regula, quàm doctrina Apostoli, quâ dicitur, Si infidelis discedit, discedat; non enim frater, aut soror subjectus est hujusmodi servituti; quàm illud decretum memoratum Gregorij. Non est peccatum dimisso propter Deum, si alii se copulaverit; infidelis enim discedens, & in Deum peccat, & in matrimonium; & nihilominus, quod prædecessor noster bon. mem. Alex. III. ita dixerit: Tanta est vis matrimonii, ut quæ antea sunt geniti, post contractum matrimonium legitimi habeantur: Nos in hujusmodi dubitare non sinimus, quin in his, & liber aditus pateat ad religionem migrare volenti; & ille, qui ad fidem revertitur, eam, quæ conversa est ad fidem, defunctâ primâ sibi licitè possit copulare: filii etiam in supradicto utroque casu legitimi censeantur.

NOTE.

- (a) **Cœlestinus III.**] Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc tit. cap. 2. & hanc inscriptionem exposuimus in cap. 1. de except.
- (b) **Eorum infidelis.**] Unde impedimentum hoc ecclesiasticum non infidelibus postea conversis, sed fidelibus machinantibus in necem virorum impositum fuit; siquidem crimen, quod præcessit Baptismum, non præstat impedimentum matrimonio, aut sacris Ordinibus, ut probavi in cap. 3. de bigam. non ordin. unde si ambo conjuges in præfenti specie essent infideles, & postea baptizarentur, rectè possent contrahere matrimonium, ut docent Basilius lib. 7. de matrim. cap. 45. num. fin.
- (c) **Triburiensis.**] Relati in cap. si quis vivente, 31. q. 1.
- (d) **Idem siquidem juris.**] Verba quæ sequuntur, omisit Raymundus, & rectè, cum adeo gravis eorum difficultas sit, ut Alfonso à Castro lib. 1.

de heretic. punit. cap. 4. affirmavit, Cœlestinum in præfenti non posse ab hæresi excusari, eo quod senserit matrimonium dissolvi inter fideles, si alter conjugum labatur in hæresim, contra id, quod docet Innocentius in cap. ex parte 14. de convers. conjug. Sed adhuc dicendum est, Cœlestinum in præfenti loquutum fuisse juxta sui temporis sententias, quæ variæ erant circa divortium ob hæresim faciendum: unde dum Innocentius III. in cap. quanto, de divort. statuit ob hæresim non solvi matrimonium, ait: Licet quidam prædecessor noster aliter præfensisse videatur. Quæ verba exaudienda sunt de Cœlestino III. Unde constat, temporibus Cœlestini doctrinam hanc sub opinionibus adhuc fuisse, ut notavit Cæsar de Eccles. hierarch. disp. 1. q. 1. §. 4. num. 11. qui cum integram hujus textus non perlegisset, dubitavit an Cœlestinus III. asseruisset, quod Castro referebat.

Commentarium hujus textus dabimus infra, tit. de eo qui duxit in matrim. quam prius poluit.

CAPUT II.

Gregorius IX. (a) *Argentinesis Episcopo.*

EX litteris tuis accepimus, quod quidam de Judaicæ cæcitatatis errore ad Christum verum lumen adductus, uxore suâ in Judaismo (b) relicta, in judicio postulavit instanter, ut eorum filius quadriennis assignaretur eidem, ad fidem catholicam, quam ipse susceperat, (c) perducendus. Ad hoc illa respondit, quod cum puer adhuc infans existat, præter quod magis (d) materno indigeret solatio, quàm paterno, si bique antepartum onerosus, (d) dolorosus in partu, post partum laboriosus fuisse noscatur, ac ex hoc legitima conjunctio maris, & fœminæ magis (f) matrimonium, quàm patrimonium nuncupetur, dictus puer apud eam debet convenientius remanere. *Et infra:* Cum autem filius in patris potestate consistat, cujus (g) sequitur familiam, & non matris, & in ætate tali quis non debet apud eas remanere personas, de quibus possit esse suspicio, quod salutem, vel vitæ infidientur (h) illius; & pueri post triennium apud patrem non